

MOTIVATSIYA VA MUVAFFAQIYATGA ERISHISH PSIXOLOGIYASI

*Axborot texnologiyalari va menejment universiteti
Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent (Phd)*

EGAMBERDIYEV FARHOD TUXTAYEVICH

Boshlang'ich ta'lim yonalishi 1-kurs talabasi

NORBÒTAYEVA MARJONA G'OLIB QIZI

EMAIL: SHAXRIYORXOLMURODOV80@GMAIL.COM

Annotatsiya. Ushbu maqolada motivatsiya tushunchasi, uning inson hayotidagi o'рни hamda muvaffaqiyatga erishish jarayonidagi psixologik omillar keng yoritib beriladi. Motivatsiya inson faoliyatini harakatga keltiruvchi ichki kuch sifatida qaraladi va u shaxsning maqsad sari intilishida muhim rol o'ynaydi. Maqolada motivatsiyaning ichki va tashqi turlari, shaxsning o'z oldiga maqsad qo'yishi, qat'iyatlilik, sabr-toqat hamda o'ziga bo'lgan ishonch kabi psixologik omillarning muvaffaqiyatga ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, motivatsiyaning shaxs rivojlanishidagi o'рни, insonning o'z imkoniyatlarini anglab yetishi, qiyinchiliklarga bardosh berishi hamda o'z oldiga qo'ygan maqsadlariga erishish jarayonida motivatsiyaning qanday ahamiyatga ega ekani haqida fikr yuritiladi.

Maqolada motivatsiya yordamida inson o'z salohiyatini to'liq namoyon qilishi, mehnat faoliyatida yuqori natijalarga erishishi hamda jamiyat taraqqiyotiga hissa qo'shishi mumkinligi ta'kidlanadi. Bundan tashqari, maqolada motivatsiya va muvaffaqiyat o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik, insonning ruhiy holati, ijtimoiy muhit, tarbiya va ta'limning motivatsiya shakllanishiga ta'siri ham ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: motivatsiya, muvaffaqiyat, psixologiya, ichki motivatsiya, tashqi motivatsiya, maqsad, shaxs rivoji, qat'iyatlilik, o'ziga ishonch.

Аннотация. В данной статье рассматривается понятие мотивации, её значение в жизни человека, а также психологические факторы, влияющие на достижение успеха. Мотивация рассматривается как внутренняя сила, побуждающая человека к деятельности и играющая важную роль в стремлении личности к поставленным целям. В статье анализируются внутренние и внешние виды мотивации, а также влияние таких психологических факторов, как целеустремлённость, настойчивость, терпение и уверенность в себе, на достижение успеха.

Также в статье раскрывается роль мотивации в развитии личности, способность человека осознавать свои возможности, преодолевать трудности и добиваться поставленных целей. Подчёркивается, что благодаря мотивации человек может полностью раскрыть свой потенциал, достичь высоких результатов в профессиональной деятельности и внести вклад в развитие

общества. Кроме того, рассматривается взаимосвязь между мотивацией и успехом, а также влияние социальной среды, воспитания и образования на формирование мотивации.

Ключевые слова: мотивация, успех, психология, внутренняя мотивация, внешняя мотивация, цель, развитие личности, уверенность в себе.

Abstract: This article examines the concept of motivation, its role in human life, and the psychological factors involved in achieving success. Motivation is considered an internal force that drives human activity and plays an important role in a person's striving toward goals. The article analyzes the internal and external types of motivation, as well as the influence of psychological factors such as goal setting, determination, patience, and self-confidence on achieving success. The article also discusses the role of motivation in personal development, a person's ability to understand their own potential, overcome difficulties, and achieve the goals they set.

It emphasizes that through motivation individuals can fully demonstrate their potential, achieve high results in their professional activities, and contribute to the development of society. In addition, the article examines the relationship between motivation and success, as well as the influence of a person's psychological state, social environment, upbringing, and education on the formation of motivation.

Keywords: motivation, success, psychology, internal motivation, external motivation, goal, personal development, determination, self-confidence.

Kirish: Inson hayotida muvaffaqiyatga erishish ko'plab omillarga bog'liq bo'lsa-da, ularning eng muhimlaridan biri motivatsiya hisoblanadi. Motivatsiya insonni maqsad sari harakat qilishga undaydigan ichki psixologik kuchdir. Har bir inson o'z hayotida muayyan maqsadlarni belgilaydi va shu maqsadlarga erishish uchun turli faoliyatlarni amalga oshiradi. Aynan motivatsiya bu jarayonni harakatga keltiruvchi asosiy omillardan biridir. Psixologiyada motivatsiya shaxs faoliyatini boshqaruvchi jarayon sifatida o'rganiladi. U insonning ehtiyojlari, qiziqishlari, qadriyatlari va intilishlari bilan chambarchas bog'liq. Agar inson o'z oldiga aniq maqsad qo'ya olsa va shu maqsadga erishishga ishonchi bo'lsa, uning faoliyati ham samarali bo'ladi.

Motivatsiya tushunchasi va uning psixologik mohiyati. Motivatsiya – bu shaxsni faoliyatga undovchi ichki va tashqi omillar yig'indisidir. U insonning xatti-harakatlarini boshqaradi va muayyan maqsadga yo'naltiradi. Psixologlar fikriga ko'ra, motivatsiya inson faoliyatining harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi.

Motivatsiyaning ikki asosiy turi mavjud: ichki va tashqi motivatsiya. Ichki motivatsiya insonning o'z qiziqishi, bilimga bo'lgan ehtiyoji yoki shaxsiy qoniqishi bilan bog'liq. Masalan, yangi bilim o'rganish yoki biror sohada muvaffaqiyatga erishish istagi ichki motivatsiyaning namunasidir. Tashqi motivatsiya esa tashqi rag'batlantiruvchi omillar ta'sirida paydo bo'ladi. Masalan, mukofot, maqtov, baho

yoki moddiy rag'bat tashqi motivatsiyaga misol bo'la oladi. Muvaffaqiyatga erishishda motivatsiyaning o'rnini. Muvaffaqiyatga erishish jarayonida motivatsiya muhim psixologik omil hisoblanadi. Maqsad sari intilish, qiyinchiliklarni yengib o'tish va doimiy rivojlanish uchun inson kuchli motivatsiyaga ega bo'lishi zarur. Motivatsiya insonda qat'iyat, sabr-toqat va mehnatsevarlik kabi sifatlarni shakllantiradi. Shuningdek, u shaxsning o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlaydi. Agar inson o'z imkoniyatlariga ishonsa va oldiga aniq maqsad qo'ysa, muvaffaqiyatga erishish ehtimoli ortadi. Muvaffaqiyatga erishish jarayonida motivatsiya bilan bir qatorda insonning shaxsiy sifatlari – qat'iyati, sabr-toqati, mehnatsevarligi va o'ziga bo'lgan ishonchi – ham muhim rol o'ynaydi. Bu sifatlar insonni qiyinchiliklardan qo'rqmaslikka, o'z ustida ishlashga va doimo o'sishga undaydi. Shuningdek, ijobiy fikrlash, maqsadga aniq yo'naltirilgan strategiya va ruhiy barqarorlik ham muvaffaqiyatga erishishda katta ahamiyatga ega bo'lib, ular insonni turli vaziyatlarda moslashuvchan va muammolarni hal qilishga tayyor qiladi.

Bundan tashqari, motivatsiya insonning ijodiy va kasbiy qobiliyatlarini rivojlantirishga, o'ziga bo'lgan ishonchini oshirishga va hayotiy qarorlar qabul qilishda mustaqillikka erishishga yordam beradi. Kuchli motivatsiyaga ega shaxs yangi imkoniyatlarni qidiradi, o'zini doimiy ravishda rivojlantiradi va natijada jamiyatning ijtimoiy va iqtisodiy taraqqiyotiga sezilarli hissa qo'shadi.

Shu bois, motivatsiya va muvaffaqiyat masalasi psixologiya fanining eng muhim yo'nalishlaridan biri sifatida o'rganiladi. Mazkur maqolada motivatsiya tushunchasi, uning turlari, inson faoliyatidagi o'rnini va muvaffaqiyatga erishish jarayonidagi psixologik omillar keng va batafsil yoritib beriladi. Shuningdek, maqolada motivatsiyaning shaxs rivojlanishidagi roli, ijtimoiy muhit va ta'limning motivatsiya shakllanishiga ta'siri ham ko'rib chiqiladi. Ushbu maqola motivatsiyaning inson hayotidagi ahamiyatini, shuningdek, muvaffaqiyatga erishishda psixologik omillarni chuqur tahlil qilishga qaratilgan.

Zamonaviy psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, motivatsiyasi yuqori bo'lgan insonlar o'z faoliyatida ko'proq natijalarga erishadi. Ular qiyinchiliklardan qo'rqmaydi va muammolarni hal qilishga intiladi.

Motivatsiyani rivojlantirish usullari. Motivatsiyani rivojlantirish uchun bir qator psixologik usullar mavjud. Avvalo, inson o'z oldiga aniq va real maqsad qo'yishi lozim. Maqsad aniq bo'lsa, unga erishish yo'llari ham ravshan bo'ladi. Ikkinchidan, inson o'zining kichik yutuqlarini ham qadrlashi kerak. Bu esa motivatsiyani mustahkamlashga yordam beradi. Uchinchidan, ijobiy fikrlash va o'ziga ishonch motivatsiyani kuchaytiradi. Bundan tashqari, bilim olish, yangi ko'nikmalarni o'rganish va o'z ustida ishlash ham motivatsiyaning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Xulosa qilib aytganda, motivatsiya inson hayotida muhim psixologik omillardan biri hisoblanadi. U shaxsni faoliyatga undaydi, maqsad sari intilishiga yordam beradi va muvaffaqiyatga erishish jarayonini tezlashtiradi. Kuchli motivatsiyaga ega bo'lgan insonlar hayotda o'z oldiga qo'ygan maqsadlariga erishish imkoniyatiga ko'proq ega bo'ladi. Shu sababli har bir inson o'zida motivatsiyani rivojlantirishga e'tibor qaratishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. G'oziev E.G. Umumiy psixologiya. Toshkent: "Fan" nashriyoti, 2010.
2. Karimova V.M. Psixologiya asoslari. Toshkent: "Sharq" nashriyoti, 2012.
3. Xolmatov X. Shaxs psixologiyasi asoslari. Toshkent: "Fan va texnologiya", 2011.
4. Qodirov A. Motivatsiya va shaxs rivoji. Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2013.
5. Mirzaahmedov S. Shaxsning ichki motivatsiyasi. Toshkent: "Yangi asr avlodi", 2015.
6. Abdullayeva D. Muvaffaqiyatga erishish psixologiyasi. Toshkent: "Ziyo nashr", 2018.
7. Tursunov B. Psixologik bilimlar va hayotiy amaliyot. Toshkent: "Fan va texnologiya", 2016.
8. Olimov R. Motivatsiya va mehnat faoliyati. Toshkent: "Sharq nashriyoti", 2017.
9. Xudoyberdiyev I. Shaxsiyat va ichki kuchlar. Toshkent: "O'zbekiston nashriyoti", 2019.
10. Rasulov F. Psixologiya va ijtimoiy muhitning ta'siri. Toshkent: "Fan nashriyoti" 2014.
11. Эгамбердиев Ф. Т. СПОРТЧИЛАРДА ИРОДАВИЙ СИФАТЛАРНИ ШАКЛЛАНТИРИШ-ПСИХОЛОГИК МУАММО СИФАТИДА //PSIXOLOGIYA Учредители: Бухарский государственный университет. – №. 1. – С. 116-118.
12. Эгамбердиев Ф. Т. ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ СПЕЦИФИКА ПРОЯВЛЕНИЯ ВОЛЕВЫХ КАЧЕСТВ В СПОРТЕ //MODERN SCIENTIFIC CHALLENGES AND TRENDS. – 2021. – С. 24.
13. KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI BOLALARDA IJTIMOIIY MOSLASHUV JARAYONIDA EF Tuxtayevich. Shokh Articles Library 1 (1)
14. TA'LIM JARAYONIDA O'QUV JAMOASINI BOSHQARISHNING PSIXOLOGIK ASOSLARI EF Tuxtayevich Лучшие интеллектуальные исследования 66 (2), 360-366
15. СПОРТЧИЛАРДА ИРОДАВИЙ СИФАТЛАРНИ ШАКЛЛАНТИРИШ-ПСИХОЛОГИК МУАММО СИФАТИДА ФТ Эгамбердиев PSIXOLOGIYA Учредители: Бухарский государственный университет 1, 116-118
16. IJTIMOIIY HAYOTDA SHAXSLAR O'RTASIDA O'ZARO PSIXOLOGIK MUAMMOLAR EF Tuxtayevich TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATION G'OYALAR 1 (5), 273-376